

О.С. Журавка, асистент кафедри фінансів
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ІНФРАСТРУКТУРИ СТРАХОВОГО РИНКУ

При дослідженні проблем розвитку страхового ринку актуальним є вивчення його інфраструктури. Проте дана проблематика обходиться увагою більшістю авторів. Визначення «інфраструктура страхового ринку» можна знайти далеко не в кожному підручнику або монографії зі страхування. Вважаємо цікавим визначення проф. Д.Е. Турбіної: «інфраструктура страхового ринку – це система відносин і взаємодій між професійними учасниками страхового ринку і фахівцями інших видів діяльності, яка сприяє ефективному функціонуванню страхування і якісному наданню страхових (перестраховувальних) послуг. При цьому до представників страхової інфраструктури відносять аварійних комісарів, сюрвейєрів, диспашерів, актуаріїв, страхових аудиторів, спеціалізованих і багатопрофільних консультантів, в той же час відокремлюючи від поняття «інфраструктура страхових посередників (брокерів і агентів)». Іншої точки зору дотримується М.М.Александрова, елементами інфраструктури вона визначає прямих посередників (страхові агенти та брокери), непрямих (андерайтери, сюрвейєри, аварійні комісари та інші) і нестрахових посередників.

Грунтуючись на аналізі наукової літератури, слід зазначити, що до інфраструктури страхового ринку слід відносити організації, які сприяють страховій діяльності, підвищують її ефективність, але не займаються власне страхуванням і, відповідно, що не створюють страхових фондів. Слід виділяти посередницьку, ділову і інституційну інфраструктуру страхового ринку.

Посередницьку інфраструктуру страхового ринку складають збутові структури: страхові агенти, брокери та організації – нові канали просування

страхових послуг. Іншим елементом інфраструктури страхового ринку є організації по забезпеченню страхової та перестрахової діяльності: організації, що займаються попередженням випадків страхового шахрайства і веденням відповідних баз даних, аутсорсингом деяких функцій діяльності страховиків; інвестиційні компанії, організації, що займаються оцінкою майна, ризиків і збитків; організації, що спеціалізуються на наданні консалтингових і рекламних послуг страховикам, наукові й освітні установи, а також інформаційні агентства (ділова інфраструктура страхового ринку).

Серед інституційної інфраструктури страхового ринку, що забезпечує функції суспільного і державного регулювання страхового ринку, слід відзначити державні наглядові органи, товариства по захисту прав і інтересів страхувальників та застрахованих осіб, а також гарантійні фонди. Віднесення гарантійних фондів до організацій інституційної інфраструктури страхового ринку викликано тим, що вони відіграють на страховому ринку важливу роль в підвищенні довіри страхувальників до самого інструменту страхування. Гарантійні фонди можуть створюватися як за рішенням державних органів, так бути результатом прояву саморегулювання страхового ринку, коли їх створюють за рішенням союзів або асоціацій страховиків. Важливу роль в розвитку інфраструктури страхового ринку відіграють не лише державні органи, відповідальні за стан страхового ринку, але й об'єднання страховиків, страхових посередників, дослідників страхового ринку, які також відносяться до інституційної інфраструктури.

Слід відмітити, що інфраструктура страхового ринку досить різноманітна за родом своєї діяльності, може бути проявом функцій різних організацій страхового ринку, а окремі її елементи розвинені в різному ступені.

До функцій інфраструктури страхового ринку слід віднести: створення умов для більш ефективної діяльності страхових компаній;

- забезпечення збалансованості попиту та пропозиції на страховому ринку;
- формування умов для створення страхового бізнесу (освітні послуги, незалежний аудит, актуарне оцінювання тощо);

- забезпечення інформаційно-посередницьких послуг для основних суб'єктів ринку: страхувальника та страховика;
- створення наукового супроводу розвитку страхового ринку.

Таким чином, можна запропонувати наступне визначення: інфраструктура страхового ринку – це система інститутів сприяння створенню, купівлі-продажу і споживанню страхових послуг і відповідних цим інститутам різних регулюючих механізмів, таких, що забезпечують економічно вигідні умови для ефективної взаємодії між страхувальниками і страховиками на страховому ринку.

Журавка, О.С. Теоретичні підходи до визначення сутності інфраструктури страхового ринку [Текст] / О.С. Журавка // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (12-13 листопада 2009 р.): у 2-х т.- Суми : УАБС НБУ, 2009. – Т. 2.– С. 28–30.